

N. O. Laveajoki: **Elinpiiri**.

Helsinki: BoD – Books on Demand, 2024.

Teksti: Annamari Typpö

Kun yksinäisyys on ainoa asuintoveri

Elinpiiri on jyväskyläläisen N. O. Laveajoen esikoiskokoelma, joka tutkii yksinäisyyden ja eristyneisyyden teemoja arkisten havaintojen ja herkkävireisten metaforien välityksellä. Kokoelman lyhyet, aforistiset runot ovat kieleltään selkeitä ja helposti lähestyttäviä, mutta niiden näennäinen yksinkertaisuus kätkee taakseen monitasoista pohdintaa ihmisen suhteesta aikaan, tilaan ja toisiin ihmisiin.

Teoksen aloitusruno asettaa heti keskiöön sen keskeisen tematiikan: *Huoneet ovat / kosketusten museoita // toiset kylmempiä kuin toiset*. Yksinäisyys ei ole Laveajoelle vain poissaoloa, se on myös menneiden kohtaamisten haalistumista, tilojen muuttumista elottomiksi.

Kokoelman ensimmäisissä osissa arjen askareet, kuten pyykinpesu ja ruoanlaitto, saavat symbolisia ulottuvuuksia. Pyykit edustavat runojen puhujalle elämän kiertokulkua: - - *kirjavina kimppuina / imevät vettä, lämpöä // suovat minun hengittää* - -. Toistuvasti runoissa esiin nouseva eristyneisyys herättää kysymyksen, onko kokoelma saanut vaikutteita koronapandemian ajasta vai käsitteleekö se laajempaa, pysyvämpää yksinolon kokemusta.

Kokoelman edetessä yksinäisyys syvenee ja muuttuu tilaksi, jossa aika on kirjaimellisesti pysähtynyt: *Seinäkellon viisarit / ovat lakanneet liikkumasta // nyt ne mittaavat / pelkkää läsnäoloa*.

Kokoelman kiinnostavimpia piirteitä ovat sen hienovaraiset merkityssiirtymät. Vaatekaappi, arkinen säilytystila, saa metaforisen latauksen, kun runon minä katsoo sinne ja näkee - - *päänänpintymiä // hyviä saumoja / jotka ovat jääneet käyttämättä* - -. Paitsi fyysistä eristäytymistä, yksinäisyys on myös unelmia ja mahdollisuuksia, jotka ovat jääneet toteutumatta.

Viimeisessä osassa tunnelma tiivistyy ja muuttuu jännittyneeksi. Runominä liikkuu pimeässä rappukäytävässä, ja valon ja varjojen leikki herättää mielikuvan pakomatkasta: *"Säpsähdän nähdessäni / seinällä kalterit // pelkkä porraskaiteen varjo / ulkoa säteilevässä valossa // vai sittenkin totuus siitä / mistä olen karkaamassa"*. Runo avaa kokoelman keskeisen jännitteen: yksinolo on toisaalta turvapaikka, toisaalta vankila, josta voi olla vaikea päästä pois.

Viimeisiä sivuja lähestyttäessä yksinäisyys saa vielä kerran uuden sävyn, kun runominä ei ole enää varma edes omasta identiteetistään: *"Siitä on niin pitkä aika /*

kun kuulin nimeni lausuttavan // se hädin tuskin enää tuntuu omalta.” Runo kiteyttää *Elinpiirin* keskeisen kokemuksen, jossa eristyksissä eläminen muokkaa myös ihmisen käsitystä itsestään.

Laveajoen runot tarjoavat monenlaisia mahdollisuuksia kirjallisuusterapeuttiseen työhön. Yksinäisyyden teemat puhuttelevat monia, ja kokoelman runot voivat toimia lähtökohtana keskustelulle esimerkiksi pandemia-ajan kokemuksista. Runojen arkinen kuvasto ja selkeä kieli tekevät niistä helposti lähestyttäviä myös niille, joille runous ei ole ennestään tuttua.

Terapeuttisessa kontekstissa *Elinpiiri* voi auttaa lukijoita sanoittamaan omia tunteitaan ja tunnistamaan yksinäisyyden eri sävyjä – sekä sen lohdullisia että ahdistavia puolia. Valoa ja toivoa on esimerkiksi runossa, jossa runominä makaa vuoteella ja antaa mielensä vaeltaa: - - *ajatukset aaltoilevat patjan reunaan / ihmisten väliseen katkoviivaan*. Ehkä katkoviivan raoista voi sittenkin löytää yhteyden toiseen ihmiseen?

Laveajoen kokoelma osoittaa, miten pienillä eleillä ja vähäeleisellä kielellä voi sanoittaa suuria tunteita. *Elinpiiri* on teos, joka avautuu vähitellen. Se ei välttämättä säväytä ensi lukemalla, mutta viipyessään lukijan mielessä se paljastaa itsestään uusia kerroksia.

Annamari Typpö on espoolainen toimittaja, kääntäjä, kirjallisuusterapeutti ja sanataideohjaaja.